

*Pintér Beatrix PhD-hallgató,
Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Büntetőjogi Tanszék*

Pénzmosás a nemesfém-kereskedelemben

1. Alapvetés

A pénzmosás és a pénzmosás elleni küzdelem napjainkban egyre többször jelenik meg a médiában, a pénzpiacok globalizációjával a szervezett bűnözői körök is igyekeznek minél hatékonyabba kihasználni a csúcstechnológiai eszközöket és a pénzügyi szférában is helyet követelnek, amelynek útján megpróbálják az illegális jövedelmet tisztára mosni.

Mind nemzetközi nyomásra, mind a hazai bűnözés szervezettebbé válása és kiterjedése nyomán hazánkban is indokolttá vált a pénzmosás elleni fellépés jogi és szervezeti hátterének megteremtése, valamint a nemzetközi téren történő egyre szélesebb körű együttműködés. A mosott pénz mennyisége napjainkban olyan nagyságot ért el, amely befolyásolhatja egyes országok nemzetgazdaságát

Önmagában a tevékenység – miszerint valaki megpróbálja a törvénytelen úton szerzett jövedelmének eredetét eltitkolni, a pénzt legális színben feltüntetni – meglehetősen régi. Az emberi történelem évszázadai, évezredek alatt sokan gyakorolták a pénzmosásként definiált tevékenységet, ami mára iparági méretűvé terebélyesedett.

Egy irodalmi példával is érzékeltetni lehet a pénzmosás folyamatát, amelyet Jókai Mór írt le az „Aranyember” című regényében. Tímár Mihály ugyanis Ali Csorbadzsitól átvett vagyonnal a sajátjaként rendelkezett, mivel Tímeának azt nem adta át, tehát sikkasztást követett el, amelyből később elindította gabonakereskedői tevékenységét. Az emiatt érzett lelkiismeret-furdalás és bűntudat egyébiránt végigkíséri a művet.

Akár gazdasági, akár társadalmi szempontból nézzük a pénzmosást, mindenképp káros hatásúnak tekinthető. Ha a pénzmosásból származó jövedelmek mértékére gondolunk (világ

GDP-jének közel 2-5 százaléka, amely kb. 600-1500 milliárd USD-t tesz ki¹), az látszik, hogy a bűnözés kifizetődő, ami az elkövetőket soha nem fogja a tevékenységtől eltántorítani. Gazdaságilag ugyanakkor rendkívül káros. Nem csak azért, mert a gazdaságba visszaforgatott pénzeknek csak igen kis százaléka után fizetnek a pénzmosók adót, de a fedővállalkozások tisztas üzleteket is kiszoríthatnak a piacról azáltal, hogy a vállalkozást csak álcaként használva nyomott áron tudják termékeiket, szolgáltatásaikat értékesíteni².

A pénzmosással leginkább érintett tevékenységek a drogkereskedelem és a terrorizmus. A drogkereskedelem esetében egyértelmű az összefüggés: az értékesített kábítószerből befolyt készpénzt csak így tudják a bűnözők használni. A terrorizmus esetében némileg árnyaltabb: a támogatók anonimitásuk megőrzése érdekében nem szoktak egyszerűen csekket kiállítani, sem átutalni, de a terrortámadásokhoz használt fegyverek és embereket sem lehet bankkártyával kifizetni. Itt is pénzmosásra van tehát szükség³.

Közismert és évek óta Magyarországon is tapasztalható, hogy terjed a szervezett bűnelkövetés. Az európai profitorientált bűnözés megerősödéséhez jó alapot szolgáltat a határok lebontása, az ellenőrzési formák visszaszorulása, valamint a fejlett közlekedési, szállítási és kommunikációs infrastruktúra. A közép-kelet európai országok fejletlenségi hozadéka, valamint az eleinte kezdetleges, és viszonylag későn létrehozott kétszintű bankrendszer elsőrangú lehetőséget biztosít a szervezett bűnözői körök tevékenységének és ezzel együtt a pénzmosásnak. A pénzmosás fenyegetettsége megbomlasztja a versenypiac szabályozottságát és egységét, veszélyeztetve annak legális pénzügyi forrását, mivel az alvilág beszivároztatja a piszkos pénzeket a gazdasági folyamatokba, így meg nem érdemelt előnyhöz jutnak, és egyes, a piacot irányító egyensúlyok felborulnak.

A mai világban a bűnelkövetői köröket szinte kivétel nélkül egy dolog mozgatja, hogy minél nagyobb profitra tegyen szert. A bűnözőt a nyereségvágy hajtja, a végeredmény pedig az lesz, hogy törvénytelenül szerzett pénzt bevezetik az ország legitim pénzügyi rendszerébe. A pénzt azért kell tisztára mosni, hogy elrejtse a hozzá társuló bűncselekményt, beleértve azt is, amivel szerezték (pl.: kábítószer kereskedelem vagy illegális adóelkerülés). A tapasztalatok azt mutatják, hogy a hagyományos bűncselekmények generálják a pénzmosást, tehát rossz hír, hogy az átalakulóban lévő országokban az utóbbi néhány évben megduplázódott, sőt

---

¹ Patrick Moulette: Money laundering: staying ahead of the latest trends In: Observer No. 220. April 2000. 28. oldal

² http://www.bpxv.hu/bkik/index.php?option=com_content&task=view&id=1914&Itemid=33

³ http://www.bpxv.hu/bkik/index.php?option=com_content&task=view&id=1914&Itemid=33

megtriplázódott az elkövetett bűncselekmények száma. A pénzmosás így ma az egyik leggyorsabban terjedő bűncselekménytípus.

A 2001 szeptemberében történt amerikai terrortámadás után több kormányzat is felismerte a pénzmosás és a terrorizmus közötti összefüggéseket, amire a G7-ek⁴ pénzügyminiszterei már évekkal ezelőtt felhívták a figyelmet. A terrortámadás utáni nemzetközi összefogás többek között hazánkban is felgyorsította a pénzmosás megelőzését szolgáló törvényi feltételek kialakítását. Megindult egy jogalkotási folyamat, melynek eredményeként megszülettek a különböző nemzetközi szabályozások és e folyamat részeként megalkotásra és elfogadásra került az „új” magyar pénzmosás elleni törvény 2003-ban.

2. A pénzmosás fogalma és eredete

A kifejezés eredeti, angol változata a „money laundering”, szó szerinti fordításban pénzmosás, amellyel a tényleges tevékenységet írták le. A pénzmosás modern kori eredete a XX. század elejéig nyúlik vissza, amikor Al Capone a pénzügyi szektor igénybevétele nélkül próbálta tisztára mosni az illegális tevékenységből származó bevételeit. A korabeli adatok szerint a chicago-i maffiavezér a pénzérmével működő mosodahálózatát használta fel, hiszen ezek az üzleti láncok meglehetősen nagy készpénzforgalmat bonyolítottak le, ezért az elaprózott bevételt viszonylag egyszerű volt elkönyvelni legális eredetűnek, annak ellenőrzése problémákat okozott volna a hatóságoknak, de akkoriban erre nem is gyanakodtak.⁵

Mások az adócsalás miatt elítélt Al Capone könyvelőjét Meyer Lanskyt tartják a pénzmosók „szent patrónusának”. Lansky szerint „az adóhatóság előtt nem ismert pénz nem adóztatható”. Ezen meggyőződésében kereste a pénz eltitkolásának különféle módjait a svájci bankrendszer és a Las Vegas-i kaszinók felhasználásával.

Nyomatott formában a pénzmosás kifejezés – money laundering –1973-ban jelent meg először a Watergate botrányról szóló újságcikkekben, amelyek feltárták Nixon, amerikai elnök kampánypénzeinek „útvonalát”, az amerikai cégektől egy mexikói ügyvéden át az elnök újraválasztását támogató bizottság pénztáráig⁶.

A mai világban az amerikai eredetnek van egy érdekes specialitása is: ha a bankár vagy a vagyonkezelő levélben, faxon vagy e-mailben tart kapcsolatot amerikai ügyfelével,

---

⁴ G7 (Group of Seven): Franciaország, Amerikai Egyesült Államok, Németország, Olaszország, Japán, Nagy-Britannia, Kanada

⁵ Jeffrey Robinson: A pénzmosoda. A világ harmadik legnagyobb üzlete belülről Park Kiadó, Budapest, 1996. 9. oldal

⁶ <http://cegvezetes.cegnet.hu/2002/5/teglatorveny>

járulékos cselekményként a „wire fraud”⁷ büntetett is elkövetheti. Mivel manapság lehetetlen bármely üzletbe belevágni telefon-, fax- vagy Internethasználat nélkül, ugyanakkor e kommunikációs eszközök bűncselekményre való használata önmagában is bűncselekményt keletkeztethet, így ha a bankár vagy vagyongazdálkodó Amerikában levő ügyféllel lép így kapcsolatba, akkor ennek már amerikai következménye is van.⁸

Annak ellenére, hogy a pénzmosás elleni küzdelem terén szinte egymást érik a nemzetközi szerződések az ENSZ égisze alatt, szinte évente születnek a kötelező jogi normák (EU irányelvei, döntései), és rendszeresek az ún. „soft law”⁹ körébe tartozó ajánlások (FATF, Bázeli nyilatkozat stb.), mind a mai napig nem született meg a jelenség általános definíciója, illetve ahány szerződéshez csatlakozó ország, ahány tagállam, annyi variációját fedezhetjük fel a nemzeti szabályoknak, a pénzmosás elleni küzdelemmel foglalkozó pénzügyi hírszerző egységeknek (Financial Intelligence Unit).

Nem került megfogalmazásra a pénzmosás konkrét, általános érvényű definíciója, hiszen a nemzeti, nemzetközi normák más és más elkövetési magatartásokat fogalmaznak meg, eltérően határozzák meg az ún. alap bűncselekmények körét és eltérnek a bűncselekmény alanyainak körében.

Általános szabály, hogy a pénzmosás megvalósításához szükséges egy alapbűncselekmény¹⁰ elkövetése is, amelyből származó bűnös vagyont a pénzmosás során próbálják tisztára mosni, tehát a pénzmosás járulékos bűncselekmény, amely az előcselekményével „kéz a kézben jár”.

A fogalom tágabb értelemben vett értelmezése alapján minden olyan eljárást pénzmosásnak nevezhetünk, amelynek célja, hogy lehetlenné teszi az illegálisan származó pénz eredetének azonosíthatóságát és azt legális forrásból származónak tünteti fel. Kriminológiai megfogalmazásban: A pénzmosás azt a tevékenységet jelenti, amely az illegálisan szerzett pénz azonosságát megváltoztatja, átalakítja úgy, hogy az legális forrásból származónak tűnjön és illegális forrása ne legyen azonosítható.

A pénzmosás célja végső soron az, hogy a bevétel visszakerüljön ahhoz az egyénhez, akitől származott. A pénzmosás szükségszerű következménye majdnem minden jövedelmező bűncselekménynek, és szinte bárhol előfordulhat a világon.¹¹

---

⁷ távközlési csalás

⁸ Brother Layman: Az offshore halála, HVG könyvek, 2010, 79. o.

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:187E:0075:0079:HU:PDF>

¹⁰ Nemzetközi együttműködésben a kifejezés angolul: „predicate offence”

¹¹ Brother Layman: Az offshore halála, HVG könyvek, 2010, 78. o.

2.1. A pénzmosás folyamata, annak lépései

A pénzmosás fázisaival kapcsolatban több modellt dolgoztak ki a témával foglalkozó szakemberek. A *Zünd-féle körforgásmodell* Svájcban ered, ez a mosási folyamatot a természetben megfigyelhető vízkörforgás analógiájára írja le. A modell kiindulópontja szerint a bűncselekmény elkövetési helyén csapadék (azaz bűncselekményből származó készpénz) keletkezik. Ez elszivárog, felszívódik a bünszervezetben, majd úgy áramlik ide-oda, mint a talajvíz a föld alatt. A talajvíz ezután kijut a felszínre (azaz a pénz kikerül a legális gazdaságba, legális vállalkozásokhoz), majd tavakban összegyűlik (előkészítés a legalizálásra). A szivattyúzási fázisban (pénzügyi- és bankműveletek, értéktárgyak vásárlása) a pénz belép a legális pénzügyi szférába. Ezután a különböző befektetések, átcsoportosítások, számláról számlára történő mozgások segítségével egyre tisztább lesz. A sort az elpárologtatás zárja, ekkor a pénzt visszajuttatják az alpbűncselekmény elkövetésének országába. Majd újabb bűncselekményekből újból „csapadék” képződik...

A fentihez nagyon közel áll az Egyesült Államokban kidolgozott *ciklusmodell*, amelynek alap gondolata sok hasonlóságot mutat a körforgásmodellel, mivel azonban nem is mond többet a témáról, nem érdemes részletesen foglalkozni vele.

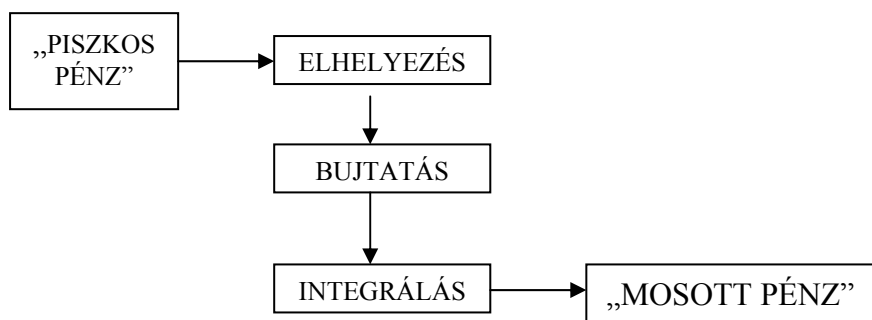
Léteznek más modellek is, mint például az Ackermann-féle *célmodell*, amely a pénzmosás céljain alapul. Ez lehet a bűncselekményből származó pénz integrációja, a beruházás, az adócsalás és a bűnözés finanszírozása stb. Ezzel a modellel sem foglalkozunk részletesebben.¹²

A pénzmosás folyamatával kapcsolatban a legelterjedtebb megközelítés a három fázisú (elhelyezés, rétegzés, integrálás) modell. A fázisok nem egymás után következnek, illetve nem minden esetben van meg mind a három, de „tisztá pénz”-t így lehet biztosan nyerni. A fázisok elkülönítése egyre nehezebb, mert a legalizálásban használt eljárások, technikák folyamatosan változnak, fejlődnek, egyre többször átfedésben vannak egymással, egyre nehezebb őket nyomon követni.

---

¹² Dr. Gál István László: A pénzmosás elleni küzdelem közgazdasági és büntetőjogi kérdései, PhD értekezés, 32-33. oldalak

Pénzmosási folyamat vázlatos sémája:

2.1.1. Elhelyezés (előmosás - placement)

Az elhelyezés a pénzmosás legveszélyesebb szakasza, hiszen itt a kapcsolat még közvetlen a bűncselekménnyel és az elkövetőkkel is. Ezért is lehet ebben a szakaszban a legkönnyebben felderíteni a bűncselekményt. Az elhelyezés célja, hogy az illegálisan megszerzett készpénz elváljon és elkülönüljön az alapbűncselekménytől és fizikai értelemben a pénzügyi szervezetekhez vagy egyéb gazdasági szereplőkhöz kerüljön. Az elkövetők a pénzt olyan országba juttatják, ahol a pénz mozgása nem követhető, ilyenek például az off-shore országok¹³.

Jellemző módja az elhelyezésnek, hogy az elkövetők sokszor számukra és a hatóságok számára ismeretlen (büntetlen előéletű), gyanútlan személyeket, ún. strómanokat¹⁴, alkalmaznak arra, hogy a készpénzt kis részletekben, több banknál fizessék be, akik a befizetések végrehajtásáért jelentős honoráriumot kapnak. (Tevékenységük során a megbízók felügyelet alatt tartják őket, hogy a befizetésre átadott pénzösszegeket valóban a rendeltetési helyükre juttassák el.) E módszer alkalmazása során a pénzt átadó személy vagy képviselője akkor is anonim marad, ha a befizetést végző személyt azonosítják.

További elhelyezési módok a nagy pénzforgalommal járó tevékenységek, ilyenek például a kaszinók, éttermek, áruházak. Ilyen esetben a piszkos pénz vegyesen van jelen a tiszta pénzzel így beazonosítása igen nehéz, hiszen a piszkos pénzt el lehet számolni az üzlet bevételeként.

Vagyis a mosásra váró jövedelmeket olyan fedő vállalkozások mögé rejtik, melyek tulajdonosai, ügyvezetői minden törvényt és egyéb jogszabályt a legmesszemenőbben

¹³ off-shore országok: „parton kívüli” területek, amelyek gazdasági megfontolásokból megkönnyítik társaságok létrehozását területükön azzal a feltétellel, hogy azok tevékenységet csak az országhatáron kívül folytatnak. A társaságok alapítási költségei jelennek meg az off-shore országban bevételként vagy évi fix összeget kell adó formájában befizetniük.

¹⁴ stróman: a valóságban irányító, ténykedő személy leplezésére a nyilvánosság előtt szereplő személy

betartanak. Így az itt keletkezett nyereséget, mint törvényes, adózott jövedelmet tudják kivenni a vállalkozásokból.

Előfordul olyan eset is, hogy kifejezetten pénzmosásra hoznak létre vállalkozásokat, ilyen esetben a névleges tulajdonos ismét egy stróman, akinek semmi köze nincs a bűncselekményhez. Neki csak annyi a feladata, hogy a céghez a nevét adja, illetve a jogszabályoknak megfelelően eleget téve rendben legyen minden a papírok között. Elterjedt módszer, hogy a bűncselekményből származó jövedelmet értékálló vagyontárgyakra költsek ilyenek, pl.: az ingatlanok, drágakő, ékszer.

2.1.2. Rétegzés (bújtatás - layering)

Ez az illegális bevételek forrásaiktól való különválasztást jelenti különböző pénzügyi tranzakciókkal, s célja a bevételek forrásának elrejtése, elbújtatása, az anonimitás biztosítása. Ennek során a bűncselekményekkel szerzett vagyont oly módon törekednek elválasztani a forrástól, a bűncselekményben résztvevő személyétől illetve személyektől, hogy végül rá/rájuk ne lehessen következtetni. A leggyakrabban használt módszer az elektronikus átutalás, amely napi 24 órán át igénybe vehető. Tehát az átutalások végcélja a legtöbb esetben egy off-shore ország. A banki műveletek egymásra épülését nevezzük rétegződésnek. Itt is alkalmazható módszer a fiktív gazdasági társaságok, személyek felhasználása.

Szokványos módszer a jövedelem forrásának álcázása, a bevétel jellegének megváltoztatása, valamint az, hogy olyan helyre teszik azt át, ahol kevésbé kelt feltűnést.¹⁵

2.1.3. Integrálás (szárítás - integration)

A bűnös módon megszerzett vagyon ennél a mozzanatnál áramlik vissza a gazdaságba, ilyenkor a legnehezebb kimutatni azt, hogy a vagyon melyik része származik bűncselekményből. Ha a pénzmosó már eddig a fázisig eljutott „hátradőlhet”, mert igen kicsi a lebukásveszély. Itt már tud magyarázatot adni, hogy a vagyongyarapodás milyen tevékenységből származik. Nagyon divatos módszer az anonim társaságok létrehozása, a világ azon területein, ahol a banki titokvédelem nagyon kemény szabályozás alá esik. Ilyen esetben lehetővé válik, hogy a tisztára mosott bevételt saját maguknak hitelként nyújtsák egy legális tranzakcióban odáig menve, hogy saját maguknak hitel után kamatot is fizethessenek.

---

¹⁵ Brother Layman: Az offshore halála, HVG könyvek, 2010, 78. o.

Jellemző még a hamis export és import számlák felhasználása, melyeknek a leszállított árut nagymértékben felértékelik, viszont ezek a számlák igazolják később a pénzügyi intézményeknél elhelyezett összegek forrását.

Az integrálás történhet az első kettő fázis után is, de előfordul olyan eset is amikor közvetlenül a bűncselekményből származó bevételt a legális gazdaságba integrálják be azonnal. Ez történhet úgy, hogy többletbevételként könyvelik el egy gazdasági társaságba, így a könyvelés meghamisítása után lesz legális és adózott bevétel.

2.2. A folyamat összegzése

A bűncselekmények elkövetéséből származó jövedelem hatalmas mennyisége arra készíti a bűnözőket, hogy annak tisztára mosása során a gazdasági tevékenységek és tranzakciók költségeit is beleszámítva jóval többet áldozzanak az extra profitjukból. Mindezt azért teszik, mert a költségekkel csökkentett, a pénzmosást követő érték még mindig jelentős, ráadásul legális bevételként és jövedelemként lehet feltüntetni, amely ezeket a fáradozásokat kárpótolja. Amennyiben a legális eredettel bíró pénzt visszaforgatták a gazdaságba, a rengeteg pénzügyi és gazdasági manőver után az időben előrehaladva már tényleg követhetetlené válik, hogy hol vált el egymástól a legális és illegális befektetett pénz. Nem csoda, hogy a világ minden táján az egyik legnehezebben bizonyítható bűncselekmény a pénzmosás. Ha az alaphűncselekmény miatt még nyomozást is elrendelnek, nem biztos, hogy össze tudják kapcsolni a pénzmosással, nem beszélve arról, hogy célzatos bűncselekményről van szó.

A pénzmosással kapcsolatos eddigi tapasztalatok alapján 10 és 40% közé teszik azt a mértéket, amelyet a pénzmosás lebonyolítása során veszteségként jelentkezik. Ráfordítást és költséget emészt fel, hogy a pénzmosást minden részletében megtervezzék, kivitelezik, de kárpótlásul a megmaradt összeg busásan kárpótolja az igazi hasznot, a „legális” pénzt.

Miért is szükségesek ezek a bonyolult folyamatok? Miért válhatott a pénzmosás a bűnözés egyik iparágává?

Kezdetben a bűncselekményből történő pénzszerzés és a „piszkos” pénz mosása megvalósulhatott egy országon belül (pl.: USA, Al Capone szeszcsempészeti és mosodahálózata), azonban a bűnözés időközben nemzetközivé vált.

Vegyünk egy egyszerűen átlátható fiktív példát. Afganisztánban előállítanak kábítószer, amit törökök szállítanak át Hollandiába, ahol megtörténik az értékesítése és az „áru” ellenértékeként maga a készpénz jelentkezik. Ebből a pénzből kell kifizetni az

afganisztáni előállítókat, a török szállítókat, valamint innen kell a nyereséget eljuttatni az USA-beli bűnszervezeti vezetőknek, akik mint tisztas üzletemberek a nyereségből kívánják növelni egzisztenciális, gazdasági és politikai hatalmukat és pozíciójukat. Az egész folyamatot úgy kell kivitelezni és feltüntetni, hogy maga a folyamat a hatóságok (minden érintett ország tekintetében) előtt rejtve maradjon, és ami nagyon fontos: olcsó, gyors és titkos legyen. Ezen kívánalmak teljesülését csak a pénzügyi tranzakciók tudják biztosítani, illetve bizonyos korlátok között más módszerek is, például a gyémántkereskedelem (tekintve azt, hogy egy zsebben mekkora értékű gyémánt vihető át egyik országból a másikba).

2.3. A pénzmosás jelentősége és hatásai

A pénzmosás elleni küzdelem a bűnözés, és azon belül is a szervezett bűnözés elleni fellépés egyik meghatározó eszköze, ugyanakkor napjainkban összekapcsolódott a terrorizmus finanszírozás megakadályozásával. Világviszonylatban elsősorban kábítószer-csempészésből és fegyverkereskedelemből származik olyan nagyságrendben bevétel, amelyet szükséges legalizálni. A hazai felmérések szerint nálunk inkább a feketegazdaság bevételeit kell legalizálni: ezek az összegek főleg „maszek építkezésekből”, csempészetből, sikkasztásból, hűtlen kezeléssel, korrupcióból és adócsalásból származnak, valamint a vagyon elleni cselekményekkel összefüggésben keletkeznek. Hazánk ugyanis a kábítószer-kereskedelemben elsősorban „csak” mint tranzitútvonal játszik jelentős szerepet, valamint a kábítószerből származó vagyont az elkövetők többnyire felélik, vagy újra kábítószer-vásárlásba fektetik, nem végeznek pénzmosásszerű cselekményt. „Tehát a tapasztalat azt mutatja, hogy a tranzakciókban, amelyek látóköreinkbe kerülnek nem a klasszikus szervezett bűncselekményekből származó pénz összegek forognak, hanem a gazdasági és a vagyon-elleni bűncselekmények profitja.”¹⁶

A szervezett bűnözés elleni harc kulcseleme a pénzmosás elleni küzdelem, hiszen a tisztára mosott tőke koncentrációja a nemzetközi bűnöző szindikátusok erősödéséhez vezet, és egyre súlyosabb újabb bűncselekmények eszközévé válhat. Ez olyan veszélyes kör, amelyben a pénz egyaránt eszköze, forrása és célja a bűnözésnek, és a szervezett erőszakos bűnözés aggasztó növekedését mutatja. Öngerjesztő folyamat tehát, amelyet jelentős anyagi források támogatnak, s amely mind nagyobb nyereség elérésére irányul.

---

¹⁶ Dr. Barabás A. Tünde – Dr. Molnár Csaba: A pénzmosás fantomja, Kriminológiai Tanulmányok 188. oldal

A pénzmosás elleni harc tehát közérdek, mivel a bűnözés visszaszorítása a társadalom érdekeit szolgálja. Közérdek vonatkozását támasztja alá az is, hogy a pénzmosás aláássa a jogszerű gazdálkodás alapjait, fenyegeti a stabilitást, az államok biztonságát és szuverenitását, mert olyan pénzbeli hasznok és hatalmas vagyonok forrása, amelyek lehetővé teszik a nemzetek felett álló bűnszövetkezetek számára, hogy benyomuljanak, megfertőzzék és korrumpálják minden szinten az állami struktúrákat, a törvényes kereskedelmi és pénzügyi tevékenységet, illetőleg a társadalmat.

Emellett a pénzmosás elterjedtsége súlyosan megrendíti a bizalmat adott ország pénzügyi szférája iránt, hiszen itt sérülhet a tisztességes verseny és a vállalkozások tisztaságába vetett hit, ezáltal pedig torzulhat a pénzmosó gazdasági társaságok tevékenysége miatt a gazdasági fejlődés. Az érem másik oldala viszont, hogy a fejlett pénzmosás elleni szabályozással rendelkező országok nemzetközi szintű megítélése előnyös.

Míg, ha valaki illegális pénzekből vállalkozik, akkor nem is törekszik arra, hogy nyereséges legyen, vagyis nem érdekli a piac törvénye - felborítja a keresleti-kínálati egyensúlyt -, hiszen elég haszna volt a bűnözésből, így tönkretelheti azokat, akik ugyanezen a területen becsületesen vállalkoznak. A legális szereplők tehát vagy munka nélkül maradnak, vagy bűnös útra (csalásra, adócsalásra)¹⁷ térnek, ami csak tovább zilálja a piac stabilitását. Ezt nevezik a kriminológiában az ún. szívóhatásnak. A „ma már nem éri meg becsületesnek lenni” ál-ideológia elterjedése veszélyes kriminogén tényező lehet. A szervezett bűnözés leküzdése egyébként is elképzelhetetlen társadalmi támogatottság nélkül, hiszen ebben az esetben a „hatalom” nem kapna olyan mennyiségű és minőségű információt a társadalomtól, ami a hatékony bűnüldözéshez elengedhetetlenül szükséges. „Ha a polgárok előtt nem tudjuk világossá tenni a bűn és a becsületes élet közötti különbséget, akkor a jog elveszti tartását, a közhatalom pedig legitimitását.”¹⁸

3. Pénzmosási technikák

- **Pénzmosás készpénzforgalomban:** a készpénzt bemutatásra szóló betét létesítése, illetve átutalása révén valamely bankba vagy más pénzintézetbe juttatják. Magyarországon már nem jellemző ez a technika, tekintettel arra, hogy ma már nem lehet anonim betétet nyitni pénzintézeteknél az azonosítási kötelezettség miatt.

---

¹⁷ Dr. Auer Katalin –Dr. Osváth Piroska: Törvény a pénzmosás megelőzéséről, Pénzügyi Szemle 194/5

¹⁸ Dr. Szikinger István: Szentségtörő gondolatok a szervezett bűnözés elleni küzdelemről, Belügyi Szemle 1997/7-8. 50. oldal

- **Adótúlfizetés:** aránylag alacsonyabb összeg is tisztára mosható akkor, ha megfelelő mértékű legális jövedelmet is realizál a pénzmosó, amely után túlfizeti az adóját. Az adózási évet követően az illetékes adóhatóság visszautalja a pénzt, amely így már legális eredetű, és a hivatal szükség esetén igazolást is kiállít erről.

- **Élet- és vagyombiztosítás:**

Életbiztosítás: a biztosítási szerződést az előtérbe helyezett személy (stróman) köti meg, a kedvezményezett maga a pénzmosás bűncselekmény elkövetője. A rendszeresen fizetendő biztosítási díjat a bűnös vagyomból fedezik, majd bizonyos idő elteltével előrehozott folyósítást igényelnek vagy egyszerűen a biztosítási esemény bekövetkeztét idézik szándékosan elő.

Vagyombiztosítás: a bűncselekményből származó pénzből különböző termékeket, árukat vesznek meg, amelyet például vízi úton szállítanak az előre meghatározott rendeltetési helyére. A hajót és az árut jóval nagyobb értéken biztosítják, mint a valós érték, majd az árut a hajóval a nyílt vízen elsüllyeszti, így nincs bizonyíték a csalásra. A kedvezményezett – a pénzmosó – felveszi a legális biztosítási összeget.

- **A garantált kölcsön technikája:** a piszkos pénzt egy off-shore bankban betétként helyezik el, a pénzintézet kezességet vállal egy másik bank felé, amely egy nagy tekintélyű pénzügyi szolgáltatásairól ismert ország pénzintézete amely megkérdőjelezhetetlen üzleti tisztességgel bír. A jóhiszemű bankot megkeresi egy ügyvéd, aki hitelkérelmet nyújt be, a megkapott hitelen ingatlanokat vásárolnak. A hitelt mivel nem törlesztik, a betétbe helyezett piszkos pénz átvándorol a hitelt nyújtó bankhoz, illetve az ingatlanok eladásával legális pénzhez jutnak a pénzmosók.¹⁹

- **Fiktív külkereskedelmi üzlet:** papíron a cég importál, illetve exportál. A formai követelményeknek megfelel minden kiviteli engedély, behozatali engedély, vámpapírok, feladó számlája stb. Tényleges teljesítés nincs az ügyletek mögött, a pénzt néhány bankszámlán át kell utalni és kész a legális bevétel.

- **Akkreditív:** hasonló eljárási mód, mint az előző, de biztonságosabb. A pénzmosással foglalkozó gazdasági társaság megkeresi azt a külföldi, és számára minden tekintetben megfelelő üzlettársat, aki hajlandó végrehajtani az ügylet rá eső részét (természetesen itt a

---

¹⁹ Dr. Molnár Csaba: Néhány gondolat a pénzmosásról, ORFK tájékoztató 1999/2. sz.

vevő illetve az eladó is tud a bűncselekményről). A felek megkötik a külkereskedelmi adásvételi szerződést, amely a fizetést akkreditív formában írja elő. A vevő a banknak utasítást ad az akkreditív megnyitására, aki elvégzi és értesíti az eladó bankját. Az eladó bankja az ügyfelét értesíti az akkreditív megnyitásáról. A hamis áruszállítási papírokkal a pénzmosó cég benyújtja igényét a bankhoz az ellenérték átutalására.

Mivel a vevőnek nincs panasa, így a bank megvizsgálja a papírokat, amikor mindent rendben talál, átutalja az eladónak az összeget. Mivel a vevőnek még most sincs reklamációja, így a bank megterheli a vevő folyószámláját. Ezután az eladó a jutalékot hozzáadva átadja a pénzt a vevőnek készpénzben. A vevő cégnek hasznot hoz az üzlet, a pénzmosó cégtől kapott fiktív számlákkal növelte kiadásait, ami után nem kell adóznia, a kapott pénzt nem könyveli el, amit tetszés szerint felhasználhat.

- **Radikális túlszámlázás:** gyakran alkalmaznak erre a technikára off-shore vállalkozásokat, amelyeket rendszerint nem valós üzleti célokra alapítanak, hanem adókikerülésre olyan államokban, ahol nem, vagy csak elhanyagolható mértékben kell befizetniük az adót. Tehát a pénzmosásra „a világon a legalkalmasabb eszköz az off-shore cég, amit népszerűsége is igazol.”²⁰ Az off-shore cég által értékesített áru bevétele visszafolyik az eredeti vállalkozás tulajdonosához, az irreálisan magas árrés miatt képződő társasági adóalapot pedig a gazdasági társaságok más off-shore cégekhez juttatják el egymás közötti belső számlázás révén, ahol az alacsony adókulcs miatt az eredeti cég által fizetendő adó töredéke kerül csak kifizetésre.

- **Árumozgással nem járó külkereskedelmi ügyletek:** a piszkos pénzt szolgáltatásokkal, tanulmányok készítésével, piackutatással stb. illetve bizonyos tevékenységek mellékkötelezettségének kiszámlázásával (természetesen ezek a szolgáltatások nehezen mérhetők) legalizálják.

- **Ékszervásárlás:** a pénzmosással foglalkozó személy nagyobb értékben vásárol fel ékszereket, amelyeket az elhunyt hozzátartozójával hoz összefüggésbe, tehát arra hivatkozik, hogy annak halála után kerültek elő költözéskor, vagy lakásfelújítás alkalmával. Ezt követően az ékszereket közvetlenül értékesítik, vagy közbeni személyeket használnak fel árverésen történő eladás során, de az új vevők is „beépített emberek” lesznek, így a számla vagy bizonylat szintén rendelkezésre áll mint bizonyítéka a már legalizált vagyonnak.

---

²⁰ Brother Layman: Az offshore halála, HVG könyvek, 2010, 449. o.

- **Szerencsejátékokban való részvétel:** a pénzmosók előszeretettel látogatják a kaszinókat, ahol nyereményként tüntethetik fel az előzőleg bűnösen megszerzett vagyont. A játék elején viszonylag nagy összegben vesznek zsetonokat, majd hosszabb idő elteltével visszaváltják a zsetont, amelyből származó pénz már legálisnak mondható, és később a szerencséivel magyarázzák a nyereményt. Fel szokott merülni a kérdés, hogy a kaszinó személyzete mennyire van tisztában ezzel a pénzmosási technikával, illetve esetleg nyújt-e segítséget vizonzásos alapon. A pénzmosással kapcsolatos, már említett százalékos költségébe elvileg beleférnek ezek az „összejátszások”, de bizonyítani igen nehéz. Az biztos, hogy a pénzmosással kapcsolatos bejelentésre kötelezett kaszinók nem jeleskedtek ezen a téren, hiszen elhanyagolható a bejelentések száma.

- **Fedővállalkozások és fantomcégek:** a fedővállalkozás olyan, a törvényes gazdasági élet színterén jelenlévő és működő gazdasági társaság, amelynek nem a bejegyzett fő tevékenységi körével kapcsolatos feladatok ellátásával foglalkozik, hanem hogy a pszkos pénzeket megfelelő gazdasági manőver keretében visszaforgassák a gazdaságba. A fantomcég pedig kifejezetten pénzügyi vagy gazdasági tranzakció végrehajtására majd elkendőzésére jön létre, majd ez a látszócég felszívódik, és a cégben szereplő személyek utólérhetetlenné válnak, vagy ha fel is tudják őket kutatni, kiderül, hogy hajléktalan személyek hajtották végre a műveleteket aprópénzért, a megbízókat pedig nem tudják megnevezni vagy felismerni.

Azonos bünszervezetek érdekkörébe tartozó fedőcégek rendszere körbeszámlázás és túlszámlázott kereskedelmi tételek alkalmazása révén hatékony pénzmosási hálózatként működhet. Az elkövetők úgy leplezhetik a pénz eredetét, hogy legális bevételként mutatják ki a bűncselekményből származó jövedelmüket.

- **Pártok és egyházak:** ezek a szervezetek általában egy gazdasági vagy vagyon elleni bűncselekmények körébe tartozó alapcselekmény során a párthoz közel álló gazdasági társaságok számlájára nagyobb összegeket utalnak, amelyeket a választások elérékezéséig ott tartanak, majd a választási kampány keretében mint civil, vagy felajánlásszerű támogatásként visszautalnak a pártkasszába. Az egyházaknál a fedőtörténet a „hívek bőkezű támogatása illetve névtelen adományok”.

- **Apport alul-, illetve felülszámlázása:** egy lepusztult eszközt felülértékel a pénzmosó és alapít egy céget, az eszközt pedig beviszi a társaságba. Kis idő elteltével egy stróman a

pénzmosó felügyelete alatt megvásárolja a céget, néhány év múlva pedig a cég felszámolás alá kerül.

- **Hamis választott-bírászkodás:** a tisztára mosandó összeget elhelyezik egy off-shore országban bejegyzett cég számlájára, egy másik cég peres úton pénzt követel az első cégtől. Az eljárásban szereplő hatóság a követelést jogosnak véli és utasítja az első céget a fizetésre. Az eljáró hatóság határozata ellen nem él jogorvoslati kérelemmel a büntett cég, így a kifizetés megtörténik. Ebben az eljárásban maga a törvény segítette a bűnözőket a tiszta pénzhez jutáshoz.²¹
- **Ügyvédi honorárium:** Ez a tevékenység nem számít tipikus pénzmosási eljárásnak, hiszen az ügyvéd az ügyfelétől elfogadott honoráriumról nem köteles tudni, hogy honnan származik. Viszont ha az ügyvéd a védenca számára ezt a pénzt vissza juttatja akkor követ el pénzmosást, természetesen ha tudomása van a pénz forrásáról. Elképzelhető, hogy csak, mint tudatlan résztvevőt használják az ügyletben.
- **Deviza tranzakciók:** Deviza átutalás ellenértékeként elszámolt forintösszeg terhére betétet helyeznek el, illetve értékpapírt vásárolnak egyidejűleg, és ezeket fedezetül ajánlják fel egy folyószámlahitel-ügyletbe, amely folyószámlahitel összegéből újabb konverzió után deviza-átutalás formájában kerül el a pénzeszköz, mialatt a folyószámla-hitel összegét már nem törlesztik, viszont ezt csak utólag észlelik.
- **Pénzintézetek megszerzése:** Szerencsés helyzet a pénzmosással foglalkozó személyek számára, ha pénz- vagy hitelintézeteket vásárolhatnak fel vagy szerezhetnek meg, ahol látszat-átutalásokat végeznek, a pénzmosók eközben fedőcégeket működtetnek.
- **Föld alatti bankrendszerek:** legismertebb talán a Hawala²², amelyet főleg az arab nemzetek, India, Kambodzsa, Pakisztán és általában Dél-kelet Ázsia országai használnak; Pakisztánba például az illetékesek szerint évente 7 milliárd USD áramlik²³. A föld alatti bankrendszer lényege, hogy bizalmi elven működik, az ügyintézők Amerika és Európa területén készpénzt vesznek át a megbízóktól, amelyek bűncselekményekből származnak. Egy sajátos jelrendszerrel ellátott táblázatban rögzítik a készpénzes tranzakciókat, majd védett

---

²¹ Dr. Kemenes Csaba: A pénzmosás technikai és a jogalkalmazás hazai tapasztalatai, Belügyi Szemle 2001/4-5.

²² A Hawala jelentése arabul átutalás.

²³ Peter Lilley: Dirty Dealing. Kogan Page Ltd, 2006. 147. o.

vagy gyakran cserélt mobiltelefonokon keresztül az anyaország kapcsolattartóit informálják az aktuális egyenlegekről, akik az igazolást követően a hazai hozzátartozóknak, vagy a küldő fél által megjelölt személynek kifizetik az összeget. Tulajdonképpen egy „virtuális pénztovábbításról” van szó, amely már a hagyományos bankrendszerek előtt is léteztek.²⁴

- **Nigériai típusú csalás:** Magyarországon körülbelül 10 éve jelent meg az ún. „419-es átverés (előlegcsalás)” típusú nigériai csalás, ahol általában leveleket, E-mail-eket küldtek a sértetteknek. A kísérletek során nigériai, vagy más afrikai országok állampolgárai gazdálkodó szervezetek, gazdasági társaságok, pénzintézetek, természetes személyek és esetenként állami hivatalok vezetőit levélben keresték meg ajánlatukkal, olyan tartalommal, hogy bankszámlájukra jelentős összegű USD-t utalnának bizonyos feltételekkel. Ajánlatuk elfogadása esetén, magas jutalékot ajánlottak fel. A címeiket nyilvánosan hozzáférhető telefonkönyvekből, cégjegyzékekből, illetve e-mail címekből véletlenszerűen választották ki.

A tranzakciók lebonyolítását megelőzően az "ügyintézésért" – lehetőleg több alkalommal – előleget kértek. Más esetekben előfordult, hogy a megkeresett cégektől, pénzintézetektől, személyektől a tranzakciók lebonyolításához cégjelzéssel ellátott, lebélyegzett, aláírt, üres levélpapírokat, aláírt előszámlákat, illetve a cég bankjának címét, fax-, és telefonszámát, valamint bankszámlaszámát kérik, melyek felhasználásával később különböző visszaéléseket, és banki csalásokat követtek el.

Az ajánlatokban szereplő pénzösszeg valójában nem létezett, és az ígért tranzakciók nem valósultak meg. A fenti típusú csalási kísérlet 2008. óta már nem jellemző, az elkövetők is más típusú csalásokkal próbálkoznak.

1. Az egyik esetben egy magyarországi pénzintézet e-mail címére több kérés, panasz, bejelentés érkezett külföldi személyektől olyan ügyletek vonatkozásában, melyek során ismeretlen személyek magukat a bank alkalmazottainak kiadva, fejléces, valós tisztségviselőinek a nevét tartalmazó, hamis pecséttel ellátott, hamis iratokkal megkerestek több külföldi állampolgárságú személyt azzal, hogy egy külföldön élő, gazdag rokonuk elhunyt és ebből kifolyólag jelentős összeget örököltek. Az elküldött ajánlatok hihetőbbé tételéhez az érintett bank e-mail címéhez hasonló címekről küldtek a kiszemelt személyeknek leveleket, illetve hamis bankos fejléccel és hamis pecsétekkel ellátott nyomtatványokat.

A levelekben feltüntetésre kerül egy a pénzintézetnél vezetett bankszámlaszám száma, amelyre az ígért "örökség" összegének átutalásához szükséges különböző "ügyintézési"

---

²⁴ Brother Layman: Az offshore halála, HVG Könyvek, 2010, 513-514. o.

díjakat kéri átutalni az e-mailek írója – sokszor készpénz átutalási rendszereken (alternative remittance system) keresztül.

2. A másik típusú csalásokban szintén a pénzintézetektől érkeznek a feljelentések az ún E-bay-es csalással kapcsolatban ismeretlen tettes ellen. Ezekben az esetekben az E-bay vagy más, használt cikkek adásvételével foglalkozó internetes hirdetési felületen az elkövető pl. gépjárművet, vagy mezőgazdasági munkagépet, illetve különböző dolgokat (mobiltelefon, laptop) hirdetett meg eladásra. A sértett a vételárat elutalta, ezt követően azonban az elkövető elérhetetlenné vált, és később kiderült, hogy a jármű nem is létezett, illetve a megvásárolt tárgyakat nem küldte el a sértetteknek.

Az elkövetési magatartás tekintetében elmondható, hogy az E-bay-es csalásokban az elkövetők Interneten adásvétellel foglalkozó oldalakat, vagy annak alapján lemásolt, a csalók által üzemeltetett portálokat használnak fel arra, hogy fényképpel illusztrált gépjárműveket kínáljanak eladásra, amelyre előleget kérnek, az eladás tárgya azonban ténylegesen nem létezik. A csaláshoz kapcsolódik a az adathalászat („phishing”) típusú visszaélés is, amely abban jelentkezik, hogy az elkövetők az utalás előtt faxon is kérik a SWIFT másolatot, amelyen szerepel a sértett neve, számlaszáma, számlavezető bankjának neve, lakcíme. Az utalást követően az összegeket készpénzben felveszik, majd a számlát megszüntetik. A számlatulajdonosok valós személyek, de többnyire „strómanok”, tehát a háttérben irányító szervezett bűnözői köröket kell feltételezni.

Az említett csalásokból származó bűnös vagyon eredetét aztán az elkövetők tranzakciók során keresztül elleplezik, és sok esetben off-shore számlákon landolnak.

- **Arany piac:** a nemesfémek királynőjének felhasználásával egyre gyakrabban követnek el pénzmosást. Az alapötlet az, hogy a bűncselekményből származó bevételből jelentős mennyiségű aranyat vásárolnak, amelyet Magyarországról kiviszik, így más állam területén értékesítik, majd a folyamat végén legálisnak látszó jövedelemre tesznek szert az elkövetők. Az Európai Unió tagállamaiba irányuló bel- és külkereskedelem keretében az aranyat – a többi áruhoz hasonlóan – viszonylag kötetlenül kivihetik az áru szabad mozgása szabadságjog miatt, külön bejelentési kötelezettség nem vonatkozik rá. Természetesen egyéb nemesfémek, mint az ezüst vagy platina is alkalmasak pénzmosással kapcsolatos tranzakciók lebonyolítása során.